

İŞSİZLİK SİGORTASI NASIL ÇIKTI?

Aydınlık Dergisi, 10 Ekim 1999

Yıldırım Koç

Türkiye'ye işsizlik sigortası 4447 sayılı Yasayla geldi. "Sosyal Güvenlik Reformu Yasa Tasarısı" olarak başlayan girişim, 8 Eylül 1999 günlü Resmi Gazete'de yayımlanan İşsizlik Sigortası Yasası olarak sonuçlandı.

Bu yasa ile getirilen ve 1.6.2000 tarihinde yürürlüğe girecek olan işsizlik sigortası, birçok açıdan yetersizdir. Özellikle iş güvencesi ile birlikte getirilmemiş olması bazı sorunlar da yaratacaktır. Ancak yine de olumlu bir adımdır.

Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu işsizlik sigortasına kesin bir biçimde karşı çıktı ve çıkmaya devam ediyor. 28 Eylül 1999 günlü Finansal Forum'da Perihan Çakıroğlu'nun haberine göre, IMF de bu işten memnun değilmiş. Çakıroğlu şöyle yazıyor:

"Uluslararası Para Fonu (IMF) ve Dünya Bankası yetkililerinin de reform paketini pek beğenmedikleri yolunda hükümete serzenişte buldukları öğrenildi. IMF'nin özellikle işsizlik sigortasına karşı çıktığı belirtiliyor."

Hükümet işsizlik sigortasını neden getirdi? Aynı yasa ile sosyal güvenliğin diğer alanlarında sigortalıların hakları geri götürülürken, işverenler ve IMF de karşıya alınarak işsizlik sigortası niçin getirildi? İşsizlik sigortası genellikle işsizlik oranının düşük olduğu dönemlerde kurulurken, işsizliğin hızla arttığı koşullarda bu yola niçin başvuruldu?

Ortada büyük eylemler veya eylem tehditleri de yok. Bu durumda, kanımca bunun birkaç nedeni var.

Hükümet, sosyal güvenlik sistemini büyük sıkıntılara sokan kaçak işçilikle mücadelede, işsizlik sigortasından yararlanmak istiyor. Gerçekten de işsizlik sigortasının bu açıdan, sınırlı da olsa, bir katkısı olacaktır.

Hükümetler yıllardır zorunlu tasarruf fonundan şikayetçi. Bu uygulamayı kaldırmak istiyorlar; ancak sistem kaldırılınca, ücretlerden yapılan kesintileri ve birikmiş parayı ne yapacaklarını bilemiyorlardı. Zorunlu tasarruf için işçi ücretlerinden yüzde 2 oranında bir kesinti yapılıyor. İşverenler de yüzde 3 oranında bir katkıda bulunuyor. İşçiler ve Sayın Cumhurbaşkanı, sistemin kaldırılması durumunda yüzde 3'lük işveren katkısının da ücretlere eklenmesi gerektiğini savundu. İşverenler ise, yüzde 3'lük işveren katkısının işverenlerde kalmasını istedi. Şimdi yüzde 2'lik işçi kesintisi ve yüzde 3'lük işveren katkısı, işçilerin ve işverenlerin işsizlik sigortası primine dönüştürülüyor. Böylece 1996 yılından beri süren bir sorun çözümleniyor.

Diğer taraftan, 1 Haziran'dan itibaren en az 20 aylık bir sürede işsizlik fonuna para akacak, ama bu fondan bir ödeme yapılmayacak. Bu da, kamu açıklarının hızla arttığı bir dönemde, hükümet açısından, kullanılabilir bir kaynak oluşturacak. Diğer bir deyişle, Türkiye'mizin içine itildiği kamu finansman açığını aşma çabaları, işsizlik sigortasının kurulmasında önemli bir etmen olsa gerek.

İşsizlik sigortasının çıkmasında belki diğer bir nokta da, sosyal sigortalar alanındaki kayıpları bir parça dengeleyerek, tepkiyi azaltmaktır.

Şimdi görevimiz, işsizlik sigortasının hak kazanma koşulları, hak düşürücü nedenler, işsizlik ödeneği miktar ve süresi gibi konulardaki eksikliklerini giderici bir çaba içine girmektir.